AB20261126 - 3b -

AB-VOORSTEL

ONDERWERP Stelpost BUIG
BESLISPUNTEN 1. Een keuze te maken uit de twee varianten voor de stelpost BUIG. 2. De keuze als apart besluitpunt te verwerken in de begroting 2028.
Opgesteld door Jessica Aarnink Datum 30 oktober Akkoord manager CvdW
Vertrouwelijke behandeling: nee

Overleg gepleegd met: Mark van de Voort, Lenette Kremer (WMW), Maikel van Tuijl (Zaltbommel) en Marco Vos (Tiel).		
Ondernemingsraad	Cliëntenraad	

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 26 november 2026

Het algemeen bestuur voornoemd,

De secretaris, De voorzitter,

De heer C.H. van de Wetering De heer J.M. de Geus

AB-VOORSTEL

Aanleiding

In uw vergadering van 10 juli 2025 is gesproken over de mogelijkheden om de inrichting van de stelpost BUIG te wijzigen. U heeft Werkzaak gevaagd om, samen met financials van de gemeenten, te kijken naar mogelijke scenario's. De concrete opdracht is verder uitgewerkt en vastgesteld door het dagelijks bestuur. Hierbij is opgenomen dat de scenario's in relatie staan met de gemaakte afspraken in de bestuurlijke agenda (2020) en de door Berenschot uitgebrachte handreikingen (organisatiemodellen, operationeel resultaat, bekostigingsafspraken, basisdienstverlening, explicitering budgetten Participatiewet en Wsw).
Op 28 mei 2026 is in uw vergadering gesproken over vijf mogelijke scenario's. Aan de organisatie is vervolgens gevraagd om te komen tot een variant die alle gemeenten comfort geeft.
De te kiezen variant is in principe toekomstbestendig en wordt niet jaarlijks opnieuw wordt besproken. Uiteraard blijven de normale bestuurlijke procedures gelden voor alle P&C-documenten. Er is geen discussie over het uitgangpunt van onderlinge solidariteit. Deze afspraken blijven gewoon bestaan.

Probleemstelling en voorgestelde verbetering

In de bestuurlijke agenda is opgenomen dat de gemeenten de rijksbijdrage BUIG doorbetalen aan Werkzaak. In de vertaling hiervan is in de P&C-documenten het verschil tussen de 'realistische raming' en de rijksbijdrage als stelpost opgenomen in de begroting. De gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op de lasten van Werkzaak. Hierdoor ontvangt Werkzaak de totale bijdrage BUIG van de gemeenten. Het verschil wordt opgenomen als subsidieresultaat.

Een versimpelde weergave van de huidige situatie binnen Werkzaak
De rijksbijdrage BUIG is €120. De gemeenten leggen de totale €120 in bij Werkzaak. Werkzaak schat op basis van actuele inzichten in dat er €95 nodig is. Op de stelpost in de begroting wordt €25 geschreven. De totale lasten in de begroting zijn €120.
Dit is allemaal transparant en openbaar in de bijlage 'gemeentelijke bijdrage' van alle P&C-documenten. Door het opnemen van een stelpost in de begroting, ontstaat ruimte bij Werkzaak. De bestedingsvrijheid als het gaat om de Participatiewet ligt officieel bij Werkzaak. Gemeenten kunnen in hun begroting een voorlopig bedrag als beschikbaar bestempelen op basis van ervaring, risico inschatting en historische gegevens. De gemeenten beslissen zelf of ze hun deel van de €25 al uitgeven of niet en of dit geld naar het minimabeleid gaat of naar ander gemeentelijk beleid.
In de bestuursrapportage en de tussentijdse rapportage van Werkzaak worden de uitkeringslasten bijgesteld. Het verschil met de begrote lasten van €120 wordt daarmee als resultaat weergegeven.
Tot slot wordt in de jaarrekening definitief vastgesteld wat het overschot/tekort is. In deze regio zijn we de afgelopen jaren gewend geraakt aan een overschot maar dat is niet gegarandeerd.

De afgelopen jaren was het subsidieresultaat van Werkzaak positief maar we komen van een negatief resultaat. Zie onderstaande tabel.

	2016	2018	2020	2022	2024	2025
BUIG						
Netto kosten BUIG	41.429.000	40.780.000	41.127.300	40.212.400	48.991.200	52.635.700
Rijksvergoeding BUIG	37.242.000	41.041.400	46.076.000	44.349.700	52.900.200	55.193.400
Rijksvergoeding BUIG vangnet	2.018.000					
Resultaat BUIG	**-2.169.000**	**261.400**	**4.948.700**	**4.137.300**	**3.909.000**	**2.557.700**

Een positief resultaat wordt later in het jaar aan de gemeenten terugbetaald. De gemeenten zijn er zelf voor verantwoordelijk hoe ze dit verwerken in hun begroting. Een aantal gemeenten zet dit verwachte voordeel niet in in de begroting omdat zij uitgaan van de volledige doorbetaling van de rijksbijdrage. Met andere woorden: dat de totale rijksbijdrage vaststaat voor uitgaven op de BUIG.

Een aantal gemeenten neemt in de begroting een voorschot op het verwachte subsidieresultaat zodat zij dit geld kunnen inzetten voor andere activiteiten.

Beoogd effect

Het maken van een goed onderbouwde keuze hoe om te gaan met de opgenomen stelpost BUIG (subsidieresultaat).

Argumenten

1.1 Werkzaak voldoet aan het verzoek van het AB van 10 juli 2025 en 28 mei 2026.

1.2 Het dagelijks bestuur adviseert het algemeen bestuur te kiezen voor variant 1. Het risico is voor Werkzaak te groot wanneer de begroting onverhoopt wordt overschreden, zelfs wanneer de lasten uiteindelijk lager zijn dan de beschikbare Rijksmiddelen.

2.1 De gemeenteraden zijn in de gelegenheid om een zienswijze geven op de keuze voor een variant.

Argumenten tegen (kanttekeningen, risico's)

1. Ondanks bestuurlijke overeenstemming nu en een goede uitleg in de P&C-documenten kan dit leiden tot imagoschade van Werkzaak wanneer de realisatie negatief afwijkt van de raming of de bestuursrapportage. Ook wanneer er tegelijkertijd nog steeds een voordeel is ten opzichte van de Rijksmiddelen.
2. Het inschatten van risico's wordt nog belangrijker. Bijvoorbeeld wanneer in de toekomst de lasten hoger zijn dan de gemeentelijke bijdrage.

Advies

Variant 1:

We veranderen niets aan de systematiek maar nemen afscheid van het woord stelpost**.** In de bijlage 'gemeentelijke bijdrage' van de P&C-documenten is het resultaat zichtbaar. De afgelopen jaren was dit een voordelig resultaat. Door afscheid te nemen van het woord stelpost komt er ruimte bij gemeenten om een verwacht positief resultaat elders in hun eigen begroting in te zetten.

<u>Voordelen van deze variant:</u>

a. Deze variant doet het meest recht aan de afspraken uit de bestuurlijke agenda.
b. Per gemeente is inzichtelijk wat het aandeel per gemeente is binnen de buffer. Gemeenten kunnen met deze kennis een beter onderbouwd besluit nemen over het gebruik van dit aandeel.
c. Voor Werkzaak is het een voordeel dat er in dit scenario ruimte is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

<u>Nadelen van deze variant:</u>

a. De gemeente kan de financiële buffer bij Werkzaak juist zien als een nadeel. Door gebruik van de voorgestelde systematiek wordt het BUIG-resultaat niet gebruikt voor verlaging van het bedrijfsvoeringsresultaat. Dit geeft bij de begroting per saldo een hogere bijdrage die Werkzaak bij de gemeenten opvraagt.
b. Ondanks het voordeel dat per gemeente inzichtelijk is welk deel van de buffer zij hebben, kunnen er nog steeds verschillen ontstaan tussen gemeenten door het gebruik aan een eenduidige werkwijze.

Variant 2:
Het te verwachten resultaat wordt vooraf deels verrekend met de gemeenten. Het percentage wordt afgestemd in de aanloop naar de jaarlijkse kaderbrief, op basis van bijvoorbeeld de (regionale) conjunctuur, landelijke ontwikkelingen en in te schatten risico's.

Voordelen van deze variant:
a. De bijdrage die Werkzaak bij de gemeenten opvraagt, is lager. Een positief BUIG-resultaat wordt gecorrigeerd op het bedrijfsvoeringsresultaat.
b. De gemeente kan het resultaat structureel inzetten en hoeft niet af te wachten tot de jaarrekening.
c. Er wordt gewerkt met een realistische inschatting van de lasten van Werkzaak.

Nadelen van deze variant:
a. Het voordeel op de BUIG wordt wellicht, bijvoorbeeld onder druk van het college, uitgegeven aan andere gemeentelijke taken.
b. In de toekomst kan het voorkomen dat er een tekort op de BUIG ontstaat en gemeenten moeten bijbetalen. Dit kan ondanks waarschuwingen leiden tot weerstand bij gemeenten, het geld is misschien al uitgegeven, en een verslechtering van de relatie.

Financieel
- Uw keuze wordt als apart besluitpunt opgenomen bij de begroting 2028.
- Waar mogelijk wordt in de P&C-documenten meer aandacht besteed aan lange termijnberekeningen.

Juridisch/Beleid
nvt

Personeel en Organisatie
nvt

Communicatie
nvt

Informatiebeveiliging en privacy
nvt

Uitvoering, borging en evaluatie
Werkzaak blijft zich inspannen om de P&C-documenten zo helder, eenduidig en leesbaar mogelijk te maken.

Routing na besluitvorming AB
Na besluitvorming zal planning & control dit verwerken in de P&C-documenten.

Bijlagen
nvt